

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 29 päivänä toukokuuta 2013

361/2013

Laki tilastolain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 2013

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tilastolain (280/2004) 1 §:n 3 momentti, 2 §:n 2 momentin 1 kohta, 3 §, 9 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti, 12 §:n 1 momentti, 13 §, 14 §:n 4 momentti, 15 §, 18 §:n 2 momentin 1, 4 ja 7 kohta, 19 §:n 1 momentti, 22 ja 23 §, 24 §:n 1 momentti sekä 26 ja 27 §, sellaisena kuin niistä on 23 § laissa 1439/2009, sekä
lisätään 2 §:ään uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 10 a, 13 a ja 13 b § seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

— — — — —
Euroopan yhteisön tilasto-ohjelmaan sisältyvistä tilastoista säädetään Euroopan tilastoista sekä salassapidettävien tilastotietojen luovuttamisesta Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1101/2008, yhteisön tilastoista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 322/97 ja Euroopan yhteisöjen tilasto-ohjelmakomitean perustamisesta tehdyn neuvoston päätöksen 89/382/ETY, Euratom kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 223/2009. Tämän lain säännöksiä sovelletaan näihin tilastoihin siltä osin kuin edellä mainittu asetus ei tule sovellettavaksi.

2 §

Valtion tilastotoimi ja tilastoja laativat viranomaiset

— — — — —
Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tilastoviranomaisella* Tilastokeskusta valtion tilastotoimen yleisviranomaisena sekä Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskusta, Tullia sekä Terveysten ja hyvinvoinnin laitosta niiden hoitaessa laissa säädettyjä tilastojen laadintaan liittyviä tehtäviä;

— — — — —
Tilastoviranomaiset ja tilastoja laativat muut viranomaiset ovat ammatillisesti riippumattomia hoitaessaan tilastojen kehittämiseen, tuottamiseen ja jakeluun välittömästi liittyviä tehtäviä. Näiden viranomaisten on toimittava puolueettomasti, objektiivisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti sekä

huolehdittava tilastosalaisuuden suojaamisesta.

3 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on yhteiskunnallista päätöksentekoa ja suunnittelua varten tarvittavan luotettavan tilastotiedon saannin varmistamiseksi sekä kansainväliseen tilastoyhteistyöhön liittyvien velvoitteiden toteuttamiseksi yhtenäistää ja tehostaa tietojen keruussa, käsittelyssä, käytössä, luovuttamisessa ja säilyttämisessä sovellettavia periaatteita ja menettelytapoja, edistää hyvän tilastotavan noudattamista valtion tilastotoimessa sekä varmistaa, että niiden oikeudet toteutuvat, jotka luovuttavat tietoja tilastointia varten tai joita tiedot koskevat. Lain tarkoituksena on myös edistää tilastotarkoituksia varten kerättyjen tietojen käyttöä tieteellisissä tutkimuksissa ja yhteiskuntaoloja koskevissa tilastollisissa selvityksissä.

9 §

Tiedottamisvelvollisuus tietoja kerättyäessä.

Tilastoja laativan viranomaisen on tietoja kerättyäessä kirjallisesti tai muulla tarkoituksenmukaisella tavalla selostettava tiedonantajille tietojen käyttötarkoitus, tilastojen laatimisessa käytettävät menettelytavat, tiedonantovelvollisuus perusteluineen tai se, että tietojen antaminen on vapaaehtoista, tiedonantajan oikeudet, tietojen suojaamisjärjestelyt ja säilytysajat sekä muut tarpeelliset tietojen antamiseen vaikuttavat seikat. Silloin, kun tietojen antaminen on vapaaehtoista, tietoja keräävän viranomaisen tulee ilmoittaa asiasta myös tiedonantajien edustajille.

10 §

Tietojen käsittelyssä noudatettavat periaatteet

Tilastotarkoituksia varten kerättyjä tietoja yhdistettäessä, säilytettäessä, hävitettäessä ja muutoin käsiteltäessä on huolehdittava siitä, ettei kenenkään yksityiselämän tai henkilötie-

tojen suoja taikka liike- tai ammattisalaisuus vaarannu.

10 a §

Tietojen säilytysaika

Tilastoviranomainen ja tilastoja laativa muu viranomainen saa säilyttää tilastotarkoituksiin keräämänsä tiedot niin kauan kuin se on tämän lain tarkoituksen toteuttamisen kannalta välttämätöntä, jollei tietojen säilyttämisestä säädetä toisin edellä tarkoitettua viranomaista koskevassa muussa laissa. Tämän jälkeen tiedot on hävitettävä yhden vuoden kuluessa, jollei Arkistolaitos arkistolain (831/1994) nojalla määrää tietoja säilytettäväksi pysyvästi. Tietojen säilyttämisen välttämättömyyden arvioinnissa on otettava huomioon, mitä henkilötietolain 12 §:n 2 momentissa säädetään.

4 luku

Tilastotarkoituksiin kerättyjen tietojen luovuttaminen

12 §

Tietojen salassapito ja julkisuus

Tietojen, jotka on annettu tilastotarkoituksia varten, julkisuudesta ja salassapidosta sekä tietoja koskevasta vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa. Mainitun lain 24 §:n 1 momentin 16 kohtaa ei kuitenkaan sovelleta tilastoja laativan viranomaisen hallussa oleviin valtion ja kunnallista viranomaista, sen toimintaa ja tehtäviä sekä julkisten palvelujen tuottamista kuvaaviin tietoihin eikä tämän lain 18 §:ssä tarkoitettuja yrityksiä ja yhteisöjä koskeviin tietoihin.

13 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Riippumatta siitä, mitä viranomaisten velvollisuudesta luovuttaa salassa pidettäviä tie-

toja muulla lailla säädetään, tilastoviranomaisen tilastotarkoituksiin saamia tietoja voidaan luovuttaa ulkopuolisille vain tässä laissa tai muussa erityisesti valtion tilastotointa koskevassa laissa säädetyn perusteiden taikka sen nimenomaisella suostumuksella, jota tiedot koskevat. Näitä tietoja ei saa luovuttaa käytettäväksi tutkinnassa, valvonnassa, oikeudenkäynnissä, hallinnollisessa päätöksenteossa eikä muussa vastaavassa henkilöä, yritystä, yhteisöä tai säätiötä koskevan asian käsittelyssä.

Tilastoviranomainen voi luovuttaa tilastotarkoituksiin keräämiään salassa pidettäviä tietoja:

- 1) tieteellistä tutkimusta ja yhteiskuntaoloja koskevaa tilastollista selvitystä varten;
- 2) toiselle tilastoviranomaiselle sen toimialaan kuuluvan tilaston kehittämistä, tuottamista ja laadunparannusta varten;
- 3) muulle Euroopan tilastojärjestelmään kuuluvalla viranomaisella sen vastuulla olevan Euroopan tilaston kehittämistä, tuottamista ja laadunparannusta varten;
- 4) Suomen Pankille sen vastuulla olevan Euroopan tilaston kehittämistä, tuottamista ja laadunparannusta varten;
- 5) toiselle tilastoviranomaiselle tieteelliseen tutkimukseen ja yhteiskuntaoloja koskevaan tilastolliseen selvitykseen käytettävän tutkimusaineiston teknistä muodostamista varten.

Tilastoviranomainen ei saa luovuttaa 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa sellaisia tietoja, joiden perusteella tilastoyksikkö voidaan tunnistaa suoraan. Tilastoviranomainen voi kuitenkin edellä tarkoitetuissa tilanteissa antaa käyttöoikeuden sellaisiin salassa pidettäviin tietoihin, joiden perusteella tilastoyksikkö voidaan tunnistaa välillisesti. Välttämättömät tunnistetiedot voidaan luovuttaa 2 momentin 2—5 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa.

Tilastoviranomainen päättää tietojen luovuttamisesta ja käyttöoikeuden antamisesta. Luovutettuja tai käyttöoikeuden kautta saatuja tietoja ei saa luovuttaa edelleen, jollei tilastoviranomainen anna tähän lupaa. Tietojen luovuttamisesta tai käyttöoikeuden antamisesta säädetään muutoin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä.

Mitä 1—4 momentissa säädetään, ei estä

tietojen antamista takaisin sille viranomaiselle, joka on toimittanut tietoaineiston tilastoviranomaiselle.

Tietojen, joita tilastoja laativa muu viranomainen on tilastoja varten erikseen kerännyt, luovuttamisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä. Tilastoja laativa muu viranomainen päättää kuitenkin aina luvan antamisesta.

13 a §

Julkiseen käyttöön tarkoitetut tiedostot

Edellä 12 §:ssä tarkoitetun salassapitovelvollisuuden estämättä tilastoviranomainen voi tuottaa ja antaa julkiseen käyttöön sellaisia tilastotarkoituksiin kerätyistä tiedoista muodostettuja tiedostoja, joista on poistettu tunnistetiedot ja jotka on käsitelty siten, ettei tilastoyksikköä voida tunnistaa suoraan eikä välillisesti.

13 b §

Tietojen luovuttamisen tavat ja keinot

Tilastotarkoituksiin kerättyjä tietoja voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla, muussa teknisesti tai sähköisesti käsiteltävässä muodossa, kirjallisesti tai muulla tarkoitukseen soveltuvalla turvallisella ja luotettavalla tavalla.

14 §

Tilastokeskuksen oikeus kerätä tietoja tiedonantovelvollisuuden nojalla

Eläketurvakeskus, Kansaneläkelaitos, Työttömyysvakuutusrahasto, Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto — Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund r.y. ja lakisääteistä sosiaalivakuutusta harjoittavat vakuutuslaitokset ovat salassapitosäännösten estämättä lisäksi velvollisia antamaan hallussaan olevat tiedot vakuutusvelvollisten maksamista sosiaalivakuutusmaksuista.

15 §

Tilastokeskuksen oikeus kerätä henkilötietoja tiedonantovelvollisuuden nojalla

Valtion viranomaiset ovat velvollisia antamaan salassapitosäännösten estämättä Tilastokeskukselle tilastojen laatimisen kannalta välttämättömät henkilötiedot, jotka kuvaavat henkilön:

- 1) sosioekonomisia ja demografisia ominaisuuksia mukaan lukien henkilön etninen alkuperä ja uskonto;
- 2) asumis- ja muita elinoloja;
- 3) tuloja, saamia sosiaalietuuksia, varallisuutta, omistamaa ja hallitsemaa omaisuutta sekä muuta taloudellista asemaa;
- 4) elinkeinon- tai ammatinharjoittamista;
- 5) koulutusta, työllistymistä ja työoloja;
- 6) liikenneonnettomuuksiin ja tapaturmiin osallisuutta sekä niiden syitä ja seurauksia;
- 7) saamia rangaistuksia ja joutumista rikoksen kohteeksi;
- 8) saamaa oikeusapua, asioiden käsittelyä tuomioistuineläimäksessä sekä ulosotto- tai muussa täytäntöönpanoviranomaisessa;
- 9) käyttämiä poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin palveluja sekä näiden viranomaisten toiminnan kohteena olemista;
- 10) ehdokkuutta vaaleissa ja muuta yhteiskunnallista toimintaa.

Valtion viranomaiset ovat lisäksi velvollisia antamaan salassapitosäännösten estämättä Tilastokeskukselle tilastojen laatimisen kannalta välttämättömät tiedot, jotka kuvaavat henkilön, yrityksen tai yhteisön omistaman tai hallitseman rakennuksen lämmitysenergiamuotoa ja energiankäyttöä.

Elinkeinonharjoittajat ja muut työnantajat ovat velvollisia antamaan salassapitosäännösten estämättä Tilastokeskukselle tilastojen laatimisen kannalta välttämättömät henkilötiedot henkilöstönsä palkoista, työajoista, ammatista ja toimipaikoista. Elinkeinotoimintaa harjoittavat luonnolliset henkilöt, maanviljelijät ja kalastajat ovat lisäksi velvollisia antamaan salassapitosäännösten estämättä Tilastokeskukselle tilastojen laatimisen kannalta välttämättömät 14 §:n 3 momentissa tarkoitettut henkilötiedot toiminnastaan.

Eläketurvakeskus, Kansaneläkelaitos ja Keva ovat velvollisia antamaan salassapito-

säännösten estämättä Tilastokeskukselle hallussaan olevat välttämättömät henkilötiedot vakuutettujen ammatista, palvelussuhteesta ja maksetuista etuuksista.

Lain tai lain nojalla tehdyn päätöksen perusteella koulutusta järjestävät organisaatiot ovat velvollisia antamaan salassapitosäännösten estämättä Tilastokeskukselle tilastojen laatimisen kannalta välttämättömät oppilaskohtaiset henkilötiedot oppilaista, heidän suorittamistaan tutkinnoista ja saamastaan opetuksesta.

Verohallinto on velvollinen sen estämättä, mitä pientyönantajan maksu- ja ilmoituspalvelujärjestelmästä annetussa laissa (658/2004) säädetään, välittämään Tilastokeskukselle maksu- ja ilmoituspalvelujärjestelmään talletettuja, tilastojen laatimisen kannalta välttämättömiä henkilö- ja muita tietoja.

Arkaluonteisia henkilötietoja saa sen lisäksi, mitä 1 momentin 1, 3, 7, 9 ja 10 kohdassa säädetään, kerätä tiedonantajilta vain silloin, kun arkaluonteinen tieto on vaikuttanut välittömästi koulutuksen, etuuden tai palvelun saantiin tai sen muotoon taikka kun se ilmenee välillisesti koulutuksen, etuuden tai palvelun saantia tai viranomaisen päätöstä tai liikenneonnettomuuden tai tapaturman syitä ja seurauksia koskevista tiedoista.

18 §

Yrityksiä ja yhteisöjä koskevien tietojen julkisuus

Elinkeinon- ja ammatinharjoittajien, yhteisöjen ja säätiöiden osalta julkisia ovat tiedot:

1) yritys- ja yhteisötunnuksesta ja sen voimassaoloajasta, oikeudellisesta muodosta, nimestä, toimialasta, kielitunnuksesta, kotikunnasta sekä osoitteesta ja muista yhteystiedoista;

4) liikevaihdon suuruusluokasta ja yritystoiminnan tyyppiluokittelusta;

7) arvonnäisäverovelvollisuudesta, alkutuottajuudesta, työnantajana toimimisesta ja ennakkoperintärekestäriin merkitsemisestä;

19 §

Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä 13 §:n 1—4 momentissa säädetään, Tilastokeskus voi luovuttaa tieteellistä tutkimusta ja yhteiskuntaoloja koskevaa tilastollista selvitystä varten tunnistettuihin tietoihin henkilön iästä, sukupuolesta, koulutuksesta, ammatista ja sosioekonomisesta asemasta edellyttäen, että tietojen saajalla on henkilötietolain mukainen oikeus käsitellä näitä tietoja.

22 §

Ulkopuolisten palvelujen käyttö

Tilastoja laativa viranomainen voi antaa tilastotuotannon eri vaiheisiin liittyviä osatehtäviä ja tukitehtäviä ulkopuolisen suorittavaksi. Toimeksiantojen käyttöä ja ehtoja harkittaessa ja valvontaa järjestettäessä on erityisesti otettava huomioon yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa sekä liike- tai ammattisalaisuuden suojaa koskevat näkökohdat.

23 §

Uhkasakko

Jos tiedonantovelvollinen laiminlyö tietojen antamisen määräaika, voi tilastoviranomainen asettaa tietojen antamisen tehoteoksi uhkasakon siten kuin siitä uhkasakko-laissa (1113/1990) säädetään. Uhkasakon asettamisen edellytyksenä on tämän lain 6 §:ssä tarkoitettujen neuvottelujen käynninen.

24 §

Tilastosalaisuuden rikkominen

Rangaistus 12 ja 13 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden, vaitiolovelvollisuuden ja hyväksikäyttökiellon rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40

luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

26 §

Hallintopäätöksen tiedoksianto

Tilastoja laativan viranomaisen päätös saadaan antaa asianosaiselle tiedoksi lähettämällä se postitse. Jollei valituksen yhteydessä muuta näytetä, katsotaan valittajan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on annettu postin kuljettavaksi. Tilastoja laativan viranomaisen päätös voidaan antaa asianosaisille tiedoksi myös sähköisesti siten, kuin sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään.

27 §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku

Se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta tilastoja laativan viranomaisen tämän lain nojalla tekemä päätös koskee, saa vaatia siihen oikaisua kyseiseltä viranomaiselta siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Tilastoja laativan viranomaisen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä täytäntöönpanoa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 2013.

Tilastoviranomainen saa tieteellistä tutkimusta ja yhteiskuntaoloja koskevaa tilastollista selvitystä varten 13 §:n mukaisesti luovuttaa tai antaa käyttöoikeuden tietoihin, jotka se on ennen tämän lain voimaantuloa kerännyt tilastotarkoituksia varten tiedonantajan suostumuksella riippumatta siitä, mitä tietojen käytöstä ja luovuttamisesta on niitä kerättäessä ilmoitettu tiedonantajalle. Lupa tietojen käsittelyyn voidaan kuitenkin antaa vain, jos tiedonantajan suostumusta ei tieto-

jen suuren määrän, tietojen iän tai muun sellaisen syyn vuoksi ole mahdollista hankkia uudestaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Helsingissä 24 päivänä toukokuuta 2013

Tasavallan Presidentti
SAULI NIINISTÖ

Hallinto- ja kuntaministeri *Henna Virkkunen*